

Stanko Jurdana – Vladimir Uremović

PRILOZI ZA POVIJEST ZDRAVSTVENE KULTURE CRIKVENIČKOG KRAJA I ŠIRE

Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture i Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2010., Biblioteka AMHA, knjiga 5, 169 str.

Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture, s dr. sc. Antom Škrobonjom na čelu, koji je ujedno urednik i priređivač ovog zbornika radova, odalo je svojevršno zasluženo priznanje dvojici svojih istaknutih članova.

Stanko Jurdana (1924., Virovitica), otorinolaringolog primarijus, magistar znanosti, svojim je neumornim radom i aktivnošću zadužio svoju okolinu, napose kolege povjesničare medicine, brojnim objavljenim radovima i sudjelovanjima na skupovima, ostavljajući im brojne spoznaje u naslijeđe.

Vladimir Uremović (1924., Crikvenica), ginekolog, sveučilišni profesor, doktor znanosti, jednako je tako nezaobilazna ličnost u sagledavanju povijesti medicine, napose crikveničkog kraja i Kvarnera, o kojima je plodno pisao i govorio na brojnim znanstvenim skupovima.

U ovom je svesku dr. sc. Ante Škrobonja sakupio i priredio ukupno 21 prilog koje samostalno, u međusobnoj suradnji ili u suautorstvu s drugim

autorima potpisuju Jurdana i Uremović. Riječ je redom o priložima koji su već objavljeni, o čemu nas izvještavaju korektno i precizno navedene uredničke bilješke koje prate svaki prilog.

Kao što i sam naslov ovog sveska Biblioteke AMHA sugerira, većina je priloga usko vezana uz povijest zdravstvene kulture Crikvenice, a tek manji broj izlazi iz tog okvira, nudeći time ujedno djelomičan uvid u širi interes autora. Urednik na samom početku ističe da se nastojalo zadržati „izvorni oblik tiskanih tekstova“ (str. 8.) te su stoga intervencije bile minimalne. Ta činjenica nam je važna ako bismo htjeli pratiti razvoj i promjenu znanstvenih interesa u istraživanjima dvaju autora tijekom godina. S tim u vezi, kao izvrstan uvod u same tekstove čitatelju je svakako koristan prilog Đorđe Milovića pod naslovom *Riječ-dvije o autorima* na samome početku koji, između ostaloga, donosi pohvalu autorima kao cijenjenim članovima Hrvatskog znanstvenog društva za povijest zdravstvene kulture čiji se „prilozi obuhvaćeni ovom knjigom odlikuju znanstvenim pristupom, pisani su *lege artis* i stilom pristupačnim i široj čitalačkoj publici, što ih čini posebno zanimljivima i izvan usko znanstvenih krugova“ (str. 10.).

Od sabranih priloga, njih osamnaest je na hrvatskome, dva su na talijanskome, a jedan na engleskome jeziku. Svi su prilozi popraćeni sažetkom na hrvatskome i jednom stranom jeziku (sedamnaest na engleskome, dva na talijanskome, jedan na francuskome i jedan na njemačkome jeziku), što omogućuje i strancima barem djelomičan uvid u tematiku. Sakupljeni prilozi su različite naravi: od znanstvenih članaka, kratkih priopćenja sa skupova, natuknica o istaknutim ličnostima... Ono što povezuje sve priloge su njihovi autori i predanost povijesnomedicinskoj tematici, napose crikveničkoj.

Budući da svojim naslovima prilozi vrlo precizno određuju predmet bavljenja, usredotočimo se na autore i njihovu suradničku isprepletenost. Oba su autora od odabranog 21 priloga, zajednički potpisali njih ukupno 6: *Razvoj ljekarništva u Crikvenici*, *Ličnosti koje su utjecale na razvoj Crikvenice u zdravstvenom smjeru*, *Zapis o prvom poznatom kirurgu-pavlinu u Crikvenici*, *Život i djelo prof. dr. Johannes Frischaufa (1837.–1924.)*, *Uloga Ivana i Milivoja Dežmana na zdravstveno-turističko usmjerenje Kvarnera i Važnost crkvenih redova u povijesti medicine i farmacije kvarnerskog područja i Istre*. Već letimičnim pogledom na ove priloge uočljivo je da su svi posvećeni valorizaciji ponajprije crikveničkog kraja, čime su autori duboko zadužili kraj u kojemu su djelovali i djeluju.

Kao suatori s drugim autorima pojavljuju se u tri rada: *Cura e riabilitazione delle malattie ginecologiche presso l'Istituto talassoterapico di Crikvenica – possibilità e primi successi*, *Mogućnost talasoterapijskih postupaka u liječenju i rehabilitaciji ginekoloških bolesti na kvarnerskoj rivijeri* i *Experiences with thalassotherapy of gynaecological diseases in Crikvenica between 1965 and 1967*. Ova su tri priloga tematski gledano usko povezana i sve čini jednaka metodološka i sadržajna osnovica, a krucijalna je promjena u uzorku (broju ispitanica) koji su autori s godinama istraživanja neprestano povećavali sve snažnije potvrđujući svoje zaključke.

Stanko Jurdana potpisuje pet priloga: *Povijesni pregled razvoja talasoterapijskih metoda i ustanova*, *Razvoj zdravstvenog turizma na kvarnerskoj rivijeri*, *Sv. Blaž – zaštitnik od bolesti grla*, *La talassoterapia delle malattie otorinolaringologice in Crikvenica* i *Uloga franjevacu u povijesti zdravstva Virovitičke županije*. Vladimir Uremović individualno potpisuje dva priloga: *Prof. dr. Marijan Matejčić (1920.–1997.) – rendgenolog i povjesničar medicine* i *Prof. dr. Radmila Matejčić (1922.–1990.) i njezini doprinosi afirmaciji crikveničkog kraja*, a kao jedan od suatora njih pet: *Počeci i razvoj talasoterapije i zdravstvenog turizma u Crikvenici*, *Franjo Brož – pionir hortikulture u Crikvenici*, *Doprinos dr. Ivana Majnarića (1882.–1953.) u eradikaciji malarije i razvoju zdravstvenog turizma na otoku Krku*, *Braća Ivan i Mate Sobol – primjer liječnika, javnih djelatnika i antifašista* i *Prilog proučavanju odnosa fetusa u našoj prošlosti*. Među ovim priložima vidljiv je nastavak na valorizaciji crikveničke povijesti medicine (ponajprije povijesti zdravstvenog turizma), ali jednako tako i pomicanje interesa i u užemu tematskom smislu (prema svojim stručnim područjima bavljenja) i u odabiru istraživanog područja (Krk, Virovitica itd.).

Naposljetku treba istaknuti da velik broj referencija uz pojedine priloge potpisuju upravo S. Jurdana i V. Uremović i to najčešće u međusobnom suautorstvu. Stoga se zaista može bez pretjerivanja reći da je postojao njihov zajednički, trajni i kontinuirani napor u istraživanju i osvjetljavanju djelića mozaika naše medicinske povjesnice, a napose one crikveničke. Stoga je ova knjiga u punom smislu na najbolji mogući način pokušaj vraćanja djelića duga koji imamo prema dvojici naših istaknutih povjesničara medicine.

Igor Eterović